

De informateur, de heer J.W. Remkes
p/a: Tweede Kamer der Staten-Generaal
T.a.v. Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Amsterdam, 4 oktober 2021

Betreft: Aanstellen minister van Dierenwelzijn

Geachte heer Remkes,

Er leven meer dan 150 miljoen dieren in Nederland. Deze dieren verdienen een waardig leven en een overheid die dat voor hen waarborgt. De opeenvolgende ministers op het Landbouwministerie zijn daar de afgelopen decennia echter structureel in tekortgeschoten.¹ Dit is te wijten aan een gebrek aan regie van de verantwoordelijke ministers en het feit dat zij naar aard van hun ministerie náást het dierenwelzijnsbelang, telkens ook het handelsbelang moeten dienen. Een brede coalitie van dierenwelzijnsorganisaties² constateert daarom dat het tijd is voor een minister van Dierenwelzijn en verzoekt u, en alle bij de totstandkoming van het regeerakkoord betrokken fracties, om die aan te stellen in het te vormen kabinet.

Dit verzoek wordt gesteund door meer dan 51.000 personen die de petitie "Tijd voor een minister van Dierenwelzijn" hebben ondertekend.³ De dierenwelzijnsorganisaties zijn van mening dat het aanstellen van een dergelijke minister de enige manier is om:

- het dierenwelzijn daadwerkelijk onderdeel uit te laten maken van het kabinetsbeleid, waardoor het economische belang niet langer als een vanzelfsprekendheid boven het dierenwelzijnsbelang wordt geplaatst;
- de noodzakelijke regie te waarborgen in de wetgevingsprocessen die beogen het welzijn van dieren te verbeteren.

Op beide punten zijn de ministers van Landbouw de afgelopen decennia tekortgeschoten. Ter onderbouwing van die stelling verwijs ik naar het hierboven reeds aangehaalde rapport bij deze brief "*Tijd voor een minister van dierenwelzijn*", maar voor een aantal specifieke zaken vraag ik in deze brief graag alvast uw aandacht.

Op 1 juli jl. heeft Varkens in Nood een brief met dezelfde strekking gestuurd aan uw voorganger, mevrouw Hamer met cc aan de fractievoorzitters van de Tweede Kamerfracties van de VVD en D66. Helaas hebben wij moeten constateren dat in het "Document op Hoofdpijnen" dat op aanwijzing van uw voorganger is geschreven door de fractievoorzitters van VVD en D66, dierenwelzijn geen plaats heeft gekregen. Ook in de debatten en uitingen over de formatie van uw voorganger en de fractievoorzitters blijkt niet dat dierenwelzijn vooralsnog de aandacht heeft gekregen die het verdient. Daarom leggen wij graag onderstaande punten (opnieuw) aan u voor.

¹ Zie rapport "Tijd voor een minister van Dierenwelzijn. Dierenbelangen decennialang verwaarloosd door handelsministerie" op <https://www.varkensinnood.nl/ministervandierenwelzijn>

² Zie bijlage 1 voor een overzicht van de dierenwelzijnsorganisaties die de boodschap van deze brief onderschrijven

³ <https://www.varkensinnood.nl/ministervandierenwelzijn>

Het Ministerie van LNV dient onverenigbare belangen

Dierenwelzijn is sinds de jaren '60 in Nederland ondergebracht bij het Ministerie van Landbouw (in haar huidige benaming Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV)). Naast dierenwelzijn, is dit ministerie ook verantwoordelijk voor de economische ontwikkeling van de Nederlandse landbouw en visserij. De economische belangen klinken continue door in het beleid van het Ministerie van LNV en staan daarmee wenselijke dierenwelzijnsverbeteringen in de weg. Dit beperkt zich niet tot beleid ten aanzien van landbouwdieren alleen, het doet zich ook voor bij andere diergroepen zoals reguliere en exotische huisdieren, vissen en natuurdieren. De belangen die de minister van LNV moet dienen zijn kortom volstrekt onverenigbaar en dienen daarom van elkaar te worden gescheiden en te worden vertegenwoordigd door aparte ministers.

Bestrijding stalbranden faalt al jaren: economisch belang prevaleert onterecht boven dierenbelang

Een tekenend voorbeeld van de botsing van de belangen die de minister van LNV dient te behartigen, is het beleid bij de aanpak van stalbranden. Ook tijdens de laatste kabinetsperiode is de Nederlandse bevolking meermaals opgeschrikt door stalbranden. In 2019 kwamen daardoor meer dan 170.000 dieren op afschuwelijke wijze om het leven.⁴

In januari 2019 heeft de minister van LNV een brief gestuurd aan de Tweede Kamer, waarin zij inging op maatregelen voor het voorkomen van stalbranden. Deze brief⁵ is exemplarisch voor de spagaat waarin elke minister van LNV zich zal bevinden: hoewel dierenwelzijn namelijk wel wordt aangestipt in de brief en er blijkens de tekst ook genoeg maatregelen voor handen zijn om stalbranden te voorkomen, wijst de minister die van de hand met economische argumenten. Bepaalde maatregelen, zoals het veiligstellen van meterkasten en aanbrengen van brandveilige dakisolatie in oude stallen, worden kortweg door de minister bestempeld als te hoge investeringen en daarmee disproportioneel verklaard.

Hier wreekt het zich dat er bij de opstelling van het beleid geen minister betrokken was die sec verantwoordelijkheid draagt voor het dierenwelzijn. Die minister had op de bres kunnen springen voor de ruim honderdduizend dierenlevens die jaarlijks verloren gaan door stalbranden. Zelfs indien het kabinetsbeleid er niet wezenlijk door zou zijn veranderd, dan zou het welzijn van de dieren in elk geval voldoende zijn verdedigd en afgewogen, zonder last en invloed van economische belangen.

Regie en commitment ontbreken om risicobedrijven aan te pakken en recidive te voorkomen

De noodzaak voor een minister van Dierenwelzijn blijkt ook uit de gebrekkige aanpak van zogenoemde risicobedrijven. Regelmatig stuiten de inspecteurs van de NVWA op ernstige incidenten: uitgehongerde dieren die tot hun enkels in de mest staan in bouwvallige stallen, gewonde en zieke dieren die aan hun lot worden overgelaten, kadavers die niet worden weggehaald uit de stal, etc. Nederland telt ongeveer 200 tot 300 van deze risicobedrijven, waaronder veel recidivisten.

Het ontbreekt de toezichthouder echter aan capaciteit en handvatten om passende sancties op te leggen in deze schrijnende gevallen. Om aan die omissie tegemoet te komen, heeft de minister van Justitie en Veiligheid op dierendag 2018, mede op verzoek van de minister van

⁴ <https://files.platform-investico.nl/app/uploads/2020/03/17132700/Stalbranden-in-cijfers.pdf>

⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/01/14/kamerbrief-over-stalbranden>

LNV, de tekst voor het wetsvoorstel “Wet aanpak dierenmishandeling en dierverwaarlozing” in consultatie gebracht. In de onderhavige Memorie van Toelichting bevestigt de minister dat het handhavinginstrumentarium in o.a. de Wet dieren op dit moment ontoereikend is voor de beoogde doelen, zoals het aanpakken van de risicobedrijven.⁶ In het wetsvoorstel wordt daarom een aantal voorstellen gedaan om dat instrumentarium uit te breiden.

De dierenwelzijnsorganisaties juichen die uitbreidingen, zoals een zelfstandig houdverbod, toe. Evenwel bewijst het gebrek aan snelheid en doortastend handelen in dit wetgevingstraject andermaal dat de regie en commitment op dierenwelzijnsonderwerpen ontbreken bij de betrokken ministers. Het voorstel heeft immers nog ruim twee jaar op de plank gelegen en is pas in december laatstleden naar de Raad van State gestuurd. Gerekend vanaf het moment van de wetsevaluatie uit 2016 waarvan dit wetsvoorstel het resultaat is, heeft dat dus ruim vier jaar geduurd.

Een dergelijk lange termijn is onacceptabel. In de tussenliggende jaren hebben risicobedrijven hun gang kunnen gaan, doordat geen van de betrokken ministers – van LNV, noch van J&V - kennelijk bereid was om hier prioriteit aan te geven. Een *dedicated* minister voor Dierenwelzijn kan juist op dit soort dossiers de regie pakken en het wetgevingstraject versnellen. Dit had vele honderden slachtoffers kunnen behoeden voor ernstige verwondingen, verhongering en verwaarlozing.

Castratie van varkens niet gestopt, ondanks bereidwilligheid van de markt: regie minister ontbreekt

Ook in het dossier van de biggencastratie ontbreekt het aan regie om het daarmee gepaard gaande dierenleed te verminderen. Jaarlijks worden er in Nederland ongeveer 6 miljoen biggen gecastreerd. Dit is een ingreep die onnodig veel dierenleed veroorzaakt. De Nederlandse marktpartijen hebben in 2007 dan ook gezamenlijk afspraken gemaakt om te stoppen met biggencastratie. Vanaf 2015 zou geen big meer gecastreerd worden. Dit was een resultaat van een jarenlang traject dat is ingezet met de eerste Nota Dierenwelzijn uit 2002.

We zijn inmiddels bijna 20 jaar verder en biggencastratie is nog altijd aan de orde van de dag. De reden daarvoor laat zich raden: handelsbelangen staan in de weg van het stoppen met castreren. In 2016 stelde toenmalig staatssecretaris Van Dam bijvoorbeeld nog dat het stoppen ervan conflicteert met de afzet in de buitenlandse markten.⁷

Uit de opstelling van de verschillende ministers en staatsecretarissen van Landbouw sinds 2002, blijkt kortom dat de handelsbelangen op een onacceptabele manier structureel boven de dierenbelangen worden gesteld. Een minister van Dierenwelzijn kan hierin de regie nemen, partijen in de markt aanspreken en bij gebrek aan vooruitgang wetgeving opstellen.

België bewijst dat een minister van Dierenwelzijn werkt

Het aanstellen van een minister van Dierenwelzijn zou niet zonder precedent zijn. In België hebben alle drie de gewesten al sinds 2014 een minister van Dierenwelzijn en dat werpt zijn vruchten af. Zo is in België de bescherming tegen hittestress bij dieren net als bij ons niet goed gewaarborgd en heeft de Vlaamse minister van Dierenwelzijn (Ben Weyts) daarom een hitteplan in het leven geroepen. Daarnaast staat hij voor een kordate aanpak van dierenmishandelaars en zet hij in op bewustwording bij de samenleving over

⁶ <https://www.internetconsultatie.nl/aanpakdierenmishandeling>

⁷ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-28286-888.html>

dieronvriendelijke producten. Ook is recent in het Brussels hoofdstedelijk gewest door diens minister van Dierenwelzijn (Bernard Clerfayt) een verbod op het houden van onder andere walvissen en dolfijnen afgevaardigd, waardoor het onmogelijk is gemaakt om een waterpark te openen in het gewest. Kortom: veel onderwerpen die bij het Nederlandse ministerie van Landbouw geen enkele of zeer weinig prioriteit krijgen, maar wel een substantiële en structurele verbetering van het dierenwelzijn betekenen.

De dierenwelzijnsorganisaties roepen u met klem op om dierenwelzijn in de huidige formatie eindelijk de plaats te geven die het verdient. We vragen u en de bij de formatie betrokken fracties een minister van Dierenwelzijn aan te stellen die tijdens de regeerperiode toeziet op dierenwelzijn.

Het uitvoeren van de recent door de Tweede Kamer aangenomen motie-Vestering/Tjeerd de Groot⁸ over het treffen van voorbereidingen voor een tussenevaluatie van de Wet dieren, zou een goed startpunt kunnen vormen voor het borgen en verbeteren van het dierenwelzijn in het beleid van het nieuw te vormen kabinet.

Mocht u naar aanleiding van bovenstaande vragen hebben of toelichting wensen, dan zijn wij daar vanzelfsprekend graag toe bereid. Dan rest mij niets anders dan u succes te wensen met de formatie van het nieuwe kabinet.

Met vriendelijke groet,
Namens CAS International, Dier en Recht, Dierenlot, Eyes On Animals, Sea First, Sophia-Vereeniging, Stichting AAP, Varkens in Nood, Vissenbescherming, Wakker Dier, World Animal Protection,

Frederieke Schouten
Directeur Varkens in Nood

Een kopie van deze brief wordt verstuurd aan de fractievoorzitters van VVD, CDA, ChristenUnie en D66, alsook aan de woordvoerders Dierenwelzijn in de Tweede Kamer.

⁸ Kamerstukken II 2020/21, 28286, nr. 1187.

Bijlage 1 – ondertekenaars

Deze brief is mede opgesteld namens:

